«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա»
Ունիվերսալ Վարկային
Կազմակերպություն Առևտրային
Կոոպերատիվ

Ֆինանսական հաշվետվություններ
2013թ. դեկտեմբերի 31-ին
ավարտված տարվա համար

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն 3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն 5
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն 6
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն 7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն 8
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ 9

KPMG Armenia cjsc
8th floor, Erebuni Plaza Business Center,
26/1 Vazgen Sargsyan Street
Yerevan 0010, Armenia

Քեյ-Փի-էմ-Ջի Արմենիա ՓԲԸ
ՀՀ, Երևան, 0010
Վ.Սարգսյանի փ. 26/1,
«Էրեբունի Պլազա» Բիզնես-կենտրոն,
8-րդ հարկ

Telephone Հեռախոս + 374 (10) 566 762
Fax Ֆաքս + 374 (10) 566 762
Internet Ինտերնետ www.kpmg.am

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն
Առևտրային Կոոպերատիվի
Բաժնետերերին

Մենք իրականացրել ենք «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն Առևտրային Կոոպերատիվի («Կազմակերպություն») կից ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտը, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, հաշվետու տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հիմնական դրույթները և այլ բացատրական տեղեկատվություն:

Ղեկավարության պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Այս ֆինանսական հաշվետվությունների՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար պատասխանատու է ղեկավարությունը: Ղեկավարությունը պատասխանատու է նաև այնպիսի ներքին վերահսկողության համակարգի համար, որը, ղեկավարության կարծիքով, թույլ կտա կազմել սխալների կամ խարդախության արդյունքում առաջացող էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվություններ:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունն է անցկացված աուդիտի արդյունքում արտահայտել կարծիք ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք աուդիտն անցկացրեցինք Աուդիտի միջազգային ստանդարտներին համապատասխան: Այդ ստանդարտներով պահանջվում է, որ մենք հետևենք էթիկայի պահանջներին և աուդիտը պլանավորենք ու իրականացնենք՝ ֆինանսական հաշվետվություններն էական խեղաթյուրումներից զերծ լինելու մասին ողջամիտ երաշխիք ձեռք բերելու նպատակով:

Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են այնպիսի ընթացակարգերի իրականացում, որոնք թույլ են տալիս ձեռք բերել աուդիտորական ապացույցներ ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ: Ընտրված ընթացակարգերը կախված են աուդիտորի դատողությունից, ներառյալ խարդախությամբ կամ սխալներով պայմանավորված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումների ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկը գնահատելիս աուդիտորը դիտարկում է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ կերպով ներկայացման համար կիրառվող ներքին վերահսկողության համակարգը՝ նպատակ ունենալով մշակել համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ կարծիք արտահայտել կազմակերպության ներքին վերահսկողության համակարգի արդյունավետության վերաբերյալ: Աուդիտորական աշխատանքները ներառում են նաև ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման ժամանակ կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության, ղեկավարության կողմից կատարված հաշվապահական գնահատումների նպատակահարմարության, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացման գնահատումը:

Մենք գտնում ենք, որ ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավականաչափ են և համապատասխան՝ մեր աուդիտորական եզրակացության հիմք հանդիսանալու համար:

«Քեյ-Փի-էմ-Ջի Արմենիա» ՓԲԸ, ՀՀ օրենսդրության համաձայն գրանցված և KPMG Europe LLP-ի կողմից վերահսկվող ընկերություն, շվեյցարական KPMG International Cooperative ("KPMG International") կազմակերպությանն անդամակցող «Քեյ-Փի-էմ-Ջի» անկախ ֆիրմաների ցանցի անդամ

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները, բոլոր էական առումներով, ճշմարիտ են ներկայացնում Կազմակերպության ֆինանսական վիճակը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև վերջինիս գործունեության արդյունքներն ու դրամական միջոցների հոսքերը հաշվետու տարվա համար՝ Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն:

Էնդրյու Քոքշել
Տնօրեն

Տիգրան Գասպարյան
Աուդիտի բաժնի ղեկավար

KPMG Armenia CJSC

«Քեյ-Փի-Էմ-Ջի Արմենիա» ՓԲԸ
28 ապրիլի 2014թ.

	Ծնթգ.	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ	4	779,046	552,764
Տոկոսային ծախս	4	(316,215)	(225,393)
Զուտ տոկոսային եկամուտ		**462,831**	**327,371**
Եկամուտ ստացված շնորհներից	5	170,510	347,441
Զուտ (վնաս) եկամուտ փոխարժեքային տարբերություններից		(2,946)	6,632
Այլ գործառնական եկամուտ		10,323	5,018
Գործառնական եկամուտ		**640,718**	**686,462**
Արժեզրկումից կորուստներ	6	(75,612)	(13,559)
Աշխատակազմի գծով ծախսեր		(326,030)	(265,916)
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	7	(170,448)	(128,998)
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		**68,628**	**277,989**
Շահութահարկի գծով ծախս	8	(21,545)	(56,381)
Շահույթ և ընդամենը համապարփակ եկամուտ տարվա համար		**47,083**	**221,608**

5-ից 49-ը էջերում ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են Տնօրինության կողմից 2014թ. ապրիլի 28-ին և ստորագրվել են վերջինիս անունից:

Արմեն Գաբրիելյան
Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Նելլի Կիրակոսյան
Գլխավոր հաշվապահ

	Ծնթգ.	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	9	127,749	753,637
Հաճախորդներին տրված վարկեր	10	5,117,432	3,676,611
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	11	145,805	167,882
Ընթացիկ հարկային ակտիվ		21,758	-
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	12	94,053	105,755
Այլ ակտիվներ		24,894	15,411
Ընդամենը ակտիվներ		**5,531,691**	**4,719,296**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Վարկեր և փոխառություններ	13	4,420,836	3,727,561
Ակտիվներին վերաբերվող շնորհներ		41,322	59,960
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն		-	40,348
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	8	9,589	4,342
Այլ պարտավորություններ	14	104,158	50,490
Ընդամենը պարտավորություններ		**4,575,905**	**3,882,701**
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Բաժնետիրական կապիտալ	15	560,891	488,783
Չբաշխված շահույթ		394,895	347,812
Ընդամենը սեփական կապիտալ		**955,786**	**836,595**
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		**5,531,691**	**4,719,296**

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

	Ծնթգ.	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ԳՈՐԾԱՌՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Ստացված տոկոսներ		743,024	566,549
Վճարված տոկոսներ		(306,626)	(166,657)
Զուտ (վճարումներ) մուտքեր արտարժույթով գործառնությունների գծով		(157)	13,298
Այլ ստացված եկամուտ		162,195	351,895
Աշխատակազմի և այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի վճարումներ		(445,393)	(363,590)
Գործառնական ակտիվների (աճ) նվազում			
Հաճախորդներին տրված վարկեր		(1,489,226)	(1,227,250)
Ֆինանսական վարձակալությայն գծով ստացվելիք գումարներ		23,648	(7,586)
Այլ ակտիվներ		(9,484)	26,475
Գործառնական պարտավորությունների աճ			
Այլ պարտավորություններ		39,277	16,169
Գործառնական գործունեության միջոցով օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ՝ նախքան շահութահարկի վճարումը		**(1,282,742)**	**(790,697)**
Վճարված շահութահարկ		(78,404)	(15,053)
Գործառնական գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր		**(1,361,146)**	**(805,750)**
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՆԵՐԴՐՈՒՄԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(26,498)	(62,608)
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների վաճառք		321	237
Ներդրումային գործունեության միջոցով օգտագործված դրամական միջոցների հոսքեր		**(26,177)**	**(62,371)**
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԻՑ			
Ստացված այլ փոխառություններ		936,518	1,453,066
Այլ փոխառությունների մարում		(250,184)	(189,346)
Մուտքեր բաժնետիրական կապիտալի թողարկումից		72,108	97,827
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված դրամական միջոցների հոսքեր		**758,442**	**1,361,547**
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ (նվազում) աճ		**(628,881)**	**493,426**
Փոխանակման փոխարժեքի փոփոխության ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		2,993	7,663
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեսկզբի դրությամբ		753,637	252,548
Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները տարեվերջի դրությամբ	9	**127,749**	**753,637**

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

հազ. դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Չբաշխված շահույթ	Ընդամենը սեփական կապիտալ
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	390,957	126,204	517,161
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ			
Շահույթ տարվա համար	-	221,608	221,608
Գործառնություններ սեփականատերերի հետ՝ գրանցված ուղղակիորեն սեփական կապիտալում			
Բաժնետիրական կապիտալի աճ/համալրում	97,826	-	97,826
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	**488,783**	**347,812**	**836,595**
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2013թ.	488,783	347,812	836,595
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ			
Շահույթ տարվա համար	-	47,083	47,083
Գործառնություններ սեփականատերերի հետ՝ գրանցված ուղղակիորեն սեփական կապիտալում			
Բաժնետիրական կապիտալի աճ/համալրում	72,108	-	72,108
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	**560,891**	**394,895**	**955,786**

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է դիտարկվի ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

1 Ներածություն

(ա) Կազմակերպչական կառուցվածքը և հիմնական գործունեությունը

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» Ունիվերսալ Վարկային Կազմակերպություն Առևտրային Կոոպերատիվը (Կազմակերպություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվ 2007թ-ին: Կազմակերպության հիմնական գործունեությունը միկրո և միջին չափի գյուղատնտեսական վարկերի տրամադրումն է անհատներին և իրավաբանական անձանց Հայաստանի Հանրապետությունում: Կազմակերպության գործունեությունը կարգավորվում է ՀՀ կենտրոնական բանկը (ՀՀ ԿԲ): Կազմակերպությունն ունի վարկային կազմակերպության լիցենզիա:

Կազմակերպությունը ունի չորս մասնաճյուղ, որոնց միջոցով իրականացնում է իր գործունեությունը Հայաստանի Հանրապետությունում: Կազմակերպության բոլոր ակտիվները և պարտավորությունները տեղակայված են Հայաստանի Հանրապետությունում: Կազմակերպության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0018, Քաջազնունի փ. 18:

Կազմակերպությունն առաջնորդվում է մեկ անդամ՝ մեկ ձայն սկզբունքով: Կոոպերատիվի յուրաքանչյուր անդամ ունի մեկ ձայնի իրավունք՝ անկախ իր մասնակցության բաժնեմասից: Կապակցված կողմերի հետ գործարքների մանրամասները ներկայացված են ծանոթագրություն 20-ում:

(բ) Հայաստանի գործարար միջավայր

Կազմակերպությունն իր գործունեությունն իրականացնում է հիմնականում Հայաստանի Հանրապետությունում: Հետևաբար, Կազմակերպության գործունեության վրա ազդեցություն են ունենում Հայաստանի Հանրապետության տնտեսությունը և ֆինանսական շուկաները, որոնց բնորոշ են զարգացող շուկայի հատկանիշներ: Իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերը շարունակվում են զարգանալ, սակայն կարող են ունենալ տարբեր մեկնաբանություններ և ենթակա են հաճախակի փոփոխությունների, ինչը, այլ իրավական ու ֆինանսական խոչընդոտների հետ մեկտեղ, լրացուցիչ բարդություններ է ստեղծում Հայաստանի Հանրապետությունում գործող կազմակերպությունների համար: Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Կազմակերպության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի Հանրապետության գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

2 Պատրաստման հիմունքներ

(ա) Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների («ՖՀՄՍ») պահանջների համաձայն:

(բ) Չափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով:

(գ) Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության ֆունկցիոնալ արժույթն է հանդիսանում ՀՀ դրամը («դրամ»), որը, լինելով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը, արտացոլում է Կազմակերպության գործունեության հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական էությունը:

Դրամը հանդիսանում է նաև սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթը:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ներկայացված է դրամով՝ հազարների ճշտությամբ:

(դ) Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Այս ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՍ պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումները և համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում՝ որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

Մասնավորապես, հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման ժամանակ գնահատման և կարևոր դատողությունների հետ կապված զգալի անորոշությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 10-ում՝ «Հաճախորդներին տրված վարկեր»:

(ե) Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

Կազմակերպությունը կիրառել է ստորև բերվող նոր ստանդարտները և ստանդարտների փոփոխությունները, ներառյալ, որպես հետևանք, այլ ստանդարտների փոփոխությունները՝ 1 հունվարի 2013թ. սկզբնական կիրառման ամսաթվով:

- ՖՀՄՍ 13 *«Իրական արժեքի չափում»* (ենթակետ (i))
- *Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ - Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում* (ՖՀՄՍ 7-ի փոփոխություններ) (ենթակետ (ii))

Ստորև ներկայացված է փոփոխությունների բնույթի և ազդեցության բացատրությունը:

(i) Իրական արժեքի չափում

ՖՀՄՍ 13-ը սահմանում է ընդհանուր հիմունքներ իրական արժեքի չափման և իրական արժեքի չափման վերաբերյալ բացահայտումներ կատարելու համար, այն դեպքերում, երբ նման չափումները պահանջվում կամ թույլատրվում են այլ ՖՀՄՍՄ-ներով: Մասնավորապես, այն միասնականացնում է իրական արժեքի սահմանումը՝ հատկորոշելով այն որպես գին, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորության փոխանցման դիմաց չափման

ամսաթվի դրությամբ: Այն նաև փոխարինում և լրացնում է այլ ՖՀՄՍ-ներով, այդ թվում՝ ՖՀՄՍ 7 «*Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ*» ստանդարտով, պահանջվող իրական արժեքի բացահայտումները:

ՖՀՄՍ 13-ի կիրառման արդյունքում Կազմակերպությունն ընդունել է իրական արժեքի նոր սահմանումը (ծանոթագրություն 3(գ)(v)): Փոփոխությունն էական ազդեցություն չի ունեցել ակտիվների և պարտավորությունների չափման վրա:

(ii) Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտումներ - Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

ՖՀՄՍ 7 *«Ֆինանսական գործիքներ. Բացահայտում - Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում»* ստանդարտի փոփոխությունների համաձայն պահանջվում են նոր բացահատումներ այն ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար, որոնք հաշվանցվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կամ հանդիսանում են հաշվանցման գլխավոր պայմանագրի կամ նմանատիպ պայմանագրերի առարկա:

Քանի որ Կազմակերպությունը չի հաշվանցում ֆինանսական գործիքները ՀՀՄՍ 32 *«Ֆինանսական գործիքներ»* ստանդարտի պահանջների համաձայն և չունի համապատասխան հաշվանցման պայմանագրեր, նշված փոփոխությունները չեն կարող ազդեցություն ունենալ Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

3 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է սույն ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար, բացառությամբ ծանոթագրություն 2-ի (ե) կետում նկարագրված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների:

(ա) Արտարժույթ

Արտարժույթով իրականացված գործարքները փոխարկվում են ՀՀ դրամի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի այդ օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Դրամային միավորների գծով արտարժույթով իրականացված գործառնություններից առաջացած շահույթը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է ժամանակաշրջանի սկզբում ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, արդյունավետ տոկոսադրույքի ու ժամանակաշրջանի վճարումների ճշգրտումով ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով փոխարկված ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև տարբերությունը: Արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք չափվում են իրական արժեքով, վերափոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով չափվող, արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային միավորները փոխարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի գործարքի օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքով: Վերափոխարկման հետևանքով առաջացած արտարժութային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

(բ) Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են բանկային հաշիվները և բանկերում տեղաբաշխված կարճաժամկետ ավանդները: Կարճաժամկետ ավանդներն իրենցից ներկայացնում են մինչև երեք ամիս նախնական մարման ժամկետով ավանդները: Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

(գ) Ֆինանսական գործիքներ

(i) Դասակարգում

Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքները, իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ, որոնք՝

- հիմնականում ձեռք են բերվել կամ առաջացել են մոտ ապագայում վաճառելու կամ հետ գնելու նպատակով,
- կազմում են միասին կառավարվող որոշված ֆինանսական գործիքների պորտֆելի մաս, որի համար առկա է վկայություն կարճ ժամկետում շահույթ ստանալու արդիական փաստացի ուղիների վերաբերյալ,
- հանդիսանում են ածանցյալ ֆինանսական գործիք ((բացառությամբ ֆինանսական երաշխավորության պայմանագիր հանդիսացող ածանցյալ գործիքի կամ այն ածանցյալ գործիքի, որը նախատեսված է և հանդիսանում է արդյունավետ հեջավորման գործիք), կամ
- սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպության կողմից նախատեսվում են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ:

Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ստորև ներկայացված պայմաններից մեկի բավարարման դեպքում.

– ակտիվները կամ պարտավորությունները կառավարվում և գնահատվում են իրական արժեքի հիմունքով,
– նախատեսումը վերացնում կամ էականորեն նվազեցնում է հաշվապահական անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային այլ հանգամանքներում, կամ
– ակտիվը կամ պարտավորությունը ներառում է պարունակվող ածանցյալ գործիք, որը էականորեն ձևափոխում է դրամական միջոցների հոսքերը, որոնք այլապես կպահանջվեին պայմանագրի համաձայն:

Պոտենցիալ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (դրական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև ձեռք բերված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես ակտիվ: Պոտենցիալ ոչ բարենպաստ պայմաններ ենթադրող (բացասական իրական արժեք) առևտրական նպատակներով պահվող բոլոր ածանցյալ գործիքները, ինչպես նաև տրամադրված օպցիոնները, ներկայացվում են որպես պարտավորություն:

Ֆինանսական գործիքների համապատասխան դասակարգումը ղեկավարությունը որոշում է սկզբնական ճանաչման պահին: Ածանցյալ ֆինանսական գործիքները և որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ նախատեսված գործիքները սկզբնական ճանաչման պահին չեն վերդասակարգվում շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դասից: Ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է վարկերի և դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը, կարող է վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների կամ վաճառքի համար մատչելի

ֆինանսական գործիքների դասից, եթե Կազմակերպությունը մտադիր է և ի վիճակի է պահել այդ գործիքները մոտ ապագայում կամ մինչև մարման ժամկետը: Այլ ֆինանսական գործիքները կարող են վերադասակարգվել շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների դասից միայն հազվագյուտ հանգամանքներում: Հազվագյուտ հանգամանքներն ի հայտ են գալիս եզակի արտասովոր դեպքի արդյունքում, երբ գրեթե անհավանական է, որ այն կրկին տեղի կունենա մոտ ապագայում:

Տրամադրված վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գնանշված չեն գործող շուկայում, բացառությամբ այն գործիքների՝

- որոնց Կազմակերպությունը մտադիր է անմիջապես կամ կարճ ժամկետում վաճառել,
- որոնց Կազմակերպությունը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- որոնց Կազմակերպությունը սկզբնական ճանաչման պահին նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնց գծով Կազմակերպությունը չի փոխհատուցի իր բոլոր սկզբնական ներդրումները՝ վճարունակության անկարողությունից տարբեր այլ պատճառներով:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով և ֆիքսված մարման ժամկետով ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք Կազմակերպությունը մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել մինչև մարման ժամկետի լրանալը, բացառությամբ այն ներդրումների՝

- որոնց սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպությունը նախատեսում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- որոնց Կազմակերպությունը նախատեսում է որպես վաճառքի համար մատչելի, կամ
- որոնք համապատասխանում են տրամադրված վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի սահմանմանը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են այնպիսի ֆինանսական ակտիվներ, որոնք նախատեսված են որպես վաճառքի համար մատչելի կամ դասակարգված չեն որպես տրամադրված վարկեր ու դեբիտորական պարտքեր, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ:

(ii) Ճանաչում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Կազմակերպությունը դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր կերպով գնումները հաշվառվում են վերջնահաշվարկի ամսաթվի դրությամբ:

(iii) Չափում

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում իրական արժեքով: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների խմբում չդասակարգված ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների դեպքում իրական արժեքին գումարվում են գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական ակտիվները, ներառյալ ակտիվ համարվող ածանցյալ գործիքները, չափվում են իրական արժեքով՝ առանց նվազեցնելու գործարքի հետ կապված ծախսումները, որոնք կարող են առաջանալ վաճառքի կամ այլ օտարման հետ կապված, բացառությամբ՝

- վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումների, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը, և
- բաժնային գործիքներում ներդրումների, որոնք գործող շուկայում չունեն գնանշվող շուկայական գին, որոնց իրական արժեքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել և որոնք չափվում են սկզբնական արժեքով:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով, բացառությամբ այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք նախատեսված են որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող և այն ֆինանսական պարտավորությունների, որոնք առաջանում են, երբ իրական արժեքով ներկայացված ֆինանսական ակտիվի փոխանցումը չի բավարարում ապաճանաչման պահանջները:

(iv) Ամորտիզացված արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքն իրենից ներկայացնում է այն գումարը, որով ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած սկզբնապես ճանաչված գումարի և մարման պահին գումարի տարբերության կուտակված ամորտիզացիան, որը հաշվարկվել է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած արժեզրկումից կորուստը: Հավելավճարները և զեղչերը, ներառյալ գործարքի հետ կապված սկզբնական ծախսումները, ընդգրկված են համապատասխան գործիքի հաշվեկշռային արժեքում և ամորտիզացվում են՝ կիրառելով գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

(v) Իրական արժեքի չափման սկզբունքներ

Իրական արժեքն այն գինն է, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորության փոխանցման դիմաց չափման ամսաթվի դրությամբ հիմնական շուկայում կամ, վերջինիսի բացակայության դեպքում, ամենաբարենպաստ շուկայում, որին մուտքի հնարավորություն ունի Կազմակերպությունը նշված ամսաթվի դրությամբ: Պարտավորության իրական արժեքն արտացոլում է վերջինիս չկատարման ռիսկը:

Հնարավորության դեպքում, Կազմակերպությունը չափում է գործիքի իրական արժեքը՝ կիրառելով այդ գործիքի համար ակտիվ շուկայում գնանշվող գները: Շուկան համարվում է ակտիվ, եթե ակտիվի կամ պարտավորության գծով գործարքները տեղի են ունենում բավարար հաճախականությամբ և բավարար ծավալով՝ շարունակական հիմունքով գնային տեղեկատվություն տրամադրելու համար:

Ակտիվ շուկայում գնանշվող գնի բացակայության դեպքում, Կազմակերպությունը կիրառում է գնահատման մեթոդներ՝ դիտարկելի տվյալների օգտագործումն առավելագույնի և ոչ դիտարկելի տվյալների օգտագործումը նվազագույնի հասցնելու նպատակով: Ընտրված գնահատման մեթոդը ներառում է բոլոր այն գործոնները, որոնք շուկայի մասնակիցները հաշվի կառնեին նման հանգամանքներում:

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի լավագույն ապացույցը սովորաբար գործարքի գինն է, այսինքն՝ տրված կամ ստացված հատուցման իրական արժեքը: Եթե Կազմակերպությունը որոշում է, որ սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքը տարբերվում է գործարքի գնից, և իրական արժեքը չի հիմնավորվում է ակտիվ շուկայում նմանատիպ ակտիվի կամ պարտավորության համար գնանշվող գնով կամ հիմնված չէ գնահատման այնպիսի մեթոդի վրա, որն օգտագործում է միայն դիտարկելի տվյալները, ապա ֆինանսական գործիքի սկզբնական չափումն իրականացվում է իրական արժեքով՝ ճշգրտված սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերության հետաձգումով: Հետագայում, տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում համապատասխան հիմունքով՝ գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, սակայն ոչ ուշ այն պահից, երբ գնահատումն ամբողջովին հիմնավորվում է շուկայի դիտարկելի տվյալներով կամ գործարքն ավարտվում է:

Եթե իրական արժեքով չափվող ակտիվը կամ պարտավորությունն ունի պահանջարկի և առաջարկի գին, ապա Կազմակերպությունը չափում է ակտիվները և երկար դիրքերը պահանջարկի գնով, իսկ պարտավորությունները և կարճ դիրքերը՝ առաջարկի գնով:

Շուկայական և վարկային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների պորտֆելները, որոնք Կազմակերպությունը կառավարում է շուկայական կամ վարկային ռիսկին իր զուտ ենթարկվածության սկզբունքով, չափվում են հիմք ընդունելով այն գինը, որը կստացվեր համապատասխան ռիսկի գծով զուտ երկար դիրքը վաճառելուց (կամ կվճարվեր համապատասխան ռիսկի գծով զուտ կարճ դիրքը փոխանցելու դիմաց): Պորտֆելի մակարդակով կատարվող այս ճշգրտումները բաշխվում են առանձին ակտիվներին և պարտավորություններին՝ պորտֆելի յուրաքանչյուր առանձին գործիքի գծով համապատասխան ռիսկի ճշգրտման հիմունքով:

(vi) Հետագա չափման հետևանքով առաջացած շահույթ և վնաս

Ֆինանսական ակտիվների կամ պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից առաջացած շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է հետևյալ կերպ.

- շահույթում կամ վնասում ճանաչվում է այն ֆինանսական գործիքի գծով շահույթը կամ վնասը, որը դասակարգված է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է սեփական կապիտալում՝ որպես այլ համապարփակ եկամուտ (բացառությամբ արժեզրկումից կորուստների և վաճառքի համար մատչելի պարտքային ֆինանսական գործիքների գծով փոխարժեքային տարբերություններից առաջացած շահույթի և վնասի), մինչև որ նշված ակտիվն ապաճանաչվում է և այդ պահին կուտակված շահույթը կամ վնասը, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում, ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվի գծով տոկոսները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ ստացվելու ժամանակ և հաշվարկվում են՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, երբ ֆինանսական ակտիվը կամ պարտավորությունն ապաճանաչվում է կամ արժեզրկվում է, ինչպես նաև՝ ամորտիզացիայի հաշվարկի ընթացքում:

(vii) Ապաճանաչում

Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Կազմակերպությունը ոչ պահպանում, ոչ էլ փոխանցում է սեփականության հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը: Ապաճանաչման պայմանները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվի գծով տոկոսները, որոնք առաջացել կամ պահպանվել են Կազմակերպության կողմից, ճանաչվում են որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Կազմակերպությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

Կազմակերպությունը կատարում է գործարքներ, որոնցով փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու հատույցները կամ դրանց մի մասը: Եթե ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր կամ ըստ էության բոլոր ռիսկերն ու հատույցները պահպանվում են, ապա փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում:

Գործարքներում, որոնցում Կազմակերպությունը ոչ փոխանցում է, ոչ էլ պահպանում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, այն ապաճանաչում է ակտիվը, եթե կորցնում է դրա նկատմամբ վերահսկողությունը:

Փոխանցումների այն գործարքներում, որոնցում Կազմակերպությունը պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, Կազմակերպությունը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվն այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ, որն այն չափն է, որով նա ենթարկված է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Կազմակերպությունը դուրս է գրում անհավաքագրելի համարվող ակտիվները:

(viii) Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները հաշվանցվում են՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվելով զուտ գումարով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

(դ) Հիմնական միջոցներ

(i) Սեփական ակտիվներ

Հիմնական միջոցների միավորները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, այդ բաղկացուցիչները հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

(ii) Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռք բերման պահից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

– համակարգչային սարքավորումներ	1 տարի
– տնտեսական գույք	5 տարի
– փոխադրամիջոցներ	5 տարի

(ե) Ոչ նյութական ակտիվներ

Կազմակերպության կողմից ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Համակարգչային ծրագրերի լիցենզիաների ձեռքբերման ծախսերը կապիտալացվում են որպես առանձին ծրագրի ձեռքբերման և ներդրման ծախսեր:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կան վնասում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետը կազմում է 10 տարի:

(զ) Արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք առկա է անկողմնակալ վկայություն ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի արժեզրկված լինելու մասին: Նման վկայության առկայության դեպքում, Կազմակերպությունը որոշում է արժեզրկումից կորստի գումարը:

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբն արժեզրկվում է, և արժեզրկումից կորուստներ ճանաչվում են այն և միայն այն դեպքում, երբ առկա է անկողմնակալ վկայություն ֆինանսական ակտիվի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ ավելի դեպքերի արդյունք հանդիսացող արժեզրկման մասին (կորստի դեպք), և այդ դեպքը (կամ դեպքերը) ազդեցություն է ունեցել ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի գծով դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի վրա, որոնք հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման անկողմնակալ վկայությունը կարող է ներառել պարտավորությունների չկատարումը կամ վճարումների հետաձգումը վարկառուի կողմից, վարկային պայմանագրի պայմանների խախտումները վարկառուի կողմից, ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Կազմակերպությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի, վարկառուի կամ թողարկողի սնանկացման հայտանիշները, արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը, գրավի արժեքի նվազումը կամ ակտիվների խմբին վերաբերող այլ դիտարկելի տվյալները, ինչպիսիք են խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների վճարունակության վատթարացումը, կամ տվյալ խմբի կազմի մեջ մտնող վարկառուների կողմից պարտականությունների չկատարման հետ փոխկապակցված տնտեսական պայմանների փոփոխությունը:

(i) Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները հիմնականում ներառում են վարկերը և այլ դեբիտորական պարտքերը («վարկեր և դեբիտորական պարտքեր»): Կազմակերպությունը վերանայում է իր վարկերը և դեբիտորական պարտքերը՝ արժեզրկումը կանոնավոր հիմունքով գնահատելու նպատակով:

Կազմակերպությունը նախ գնահատում է, թե արդյոք գոյություն ունի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն այն առանձին վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի են, և ապա առանձին կամ հավաքական հիմունքով՝ այն վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի գծով, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չեն: Եթե Կազմակերպությունը որոշում է, որ առանձին գնահատված վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով՝ լինի այն նշանակալի կամ ոչ նշանակալի, արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն չկա, ապա այն ներառում է այդ վարկը կամ դեբիտորական պարտքը վարկային ռիսկի համանման բնութագրերով վարկերի և դեբիտորական պարտքերի խմբում և դրանք հավաքական հիմունքով գնահատում արժեզրկման տեսանկյունից: Այն վարկերը և դեբիտորական պարտքերը, որոնք առանձին են գնահատվում արժեզրկման տեսանկյունից, և որոնց գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում կամ շարունակվում է ճանաչվել, չեն ներառվում արժեզրկման հավաքական հիմունքով գնահատման մեջ:

Եթե առկա է վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի անկողմնակալ վկայություն, ապա կորստի գումարը չափվում է որպես վարկի կամ դեբիտորական պարտքի հաշվեկշռային արժեքի և այդ վարկի կամ դեբիտորական պարտքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի, ներառյալ երաշխիքների գծով ստացվելիք գումարների և գրավի ներկա արժեքի միջև տարբերությունը: Պայմանագրով նախատեսված դրամական միջոցների հոսքերը և նախկին փորձի վրա հիմնված վնասները, որոնց գծով ներկա տնտեսական պայմաններն արտացոլող դիտարկելի տվյալների հիման վրա կատարվել են ճշգրտումներ, հանդիսանում են դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի գնահատման հիմք:

Որոշ դեպքերում դիտարկելի տվյալները, որոնք պահանջվում են վարկի կամ դեբիտորական պարտքի գծով արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար, կարող են լինել սահմանափակ կամ այլևս ոչ ամբողջությամբ առնչվող տվյալ հանգամանքներին: Դա կարող է տեղի ունենալ, երբ վարկառուն ֆինանսական դժվարությունների մեջ է, և համանման վարկառուների վերաբերյալ քիչ պատմական տվյալներ կան: Այդպիսի դեպքերում, ցանկացած արժեզրկումից կորստի չափը գնահատելու համար Կազմակերպությունն օգտագործում է իր փորձը և դատողությունները:

Վարկերի և դեբիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում են այնքանով, որքանով փոխհատուցվող գումարի հետագա աճը կարելի է անկողմնակալորեն կապել արժեզրկումից կորստի ճանաչումից հետո տեղի ունեցած իրադարձությանը:

Այն դեպքերում, երբ վարկի հավաքագրումը հնարավոր չէ, վարկը դուրս է գրվում ի հաշիվ արժեզրկման գծով ձևավորված համապատասխան պահուստի: Կազմակերպությունը վարկի մնացորդը (և արժեզրկման գծով ձևավորված ցանկացած պահուստը) դուրս է գրում, երբ ղեկավարությունը որոշում է, որ վարկը ենթակա չէ հավաքագրման և ձեռնարկվել են վարկի վերադարձի հետ կապված բոլոր անհրաժեշտ քայլերը:

(ii) Ոչ ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկման հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից (հանած վաճառքի ծախսերը) և օգտագործման արժեքից առավելագույնը: Օգտագործման արժեքը գնահատելիս դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերը զեղչվում են իրենց ներկա արժեքով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը զեղչման այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և ակտիվին բնորոշ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքից մեծապես անկախ և դրամական միջոցների ներհոսք չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե փոխվել են փոխհատուցվող գումարը որոշելու համար օգտագործվող գնահատումները: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ՝ առանց համապատասխան մաշվածության և ամորտիզացիայի, եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

(է) Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ Կազմակերպությունը որպես անցյալ դեպքերի արդյունք ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն էական է, պահուստները որոշվում են զեղչելով ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ օգտագործելով զեղչման մինչև հարկումը գործող այն դրույքը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի շուկայի ներկա գնահատականը և, անհրաժեշտության դեպքում՝ պարտավորությանը բնորոշ ռիսկերը:

(ը) Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է անդամների բաժնեմասերից:

(թ) Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ եկամտի միավորներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ իրականացված գործառնություններին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ եկամտում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա շահութահարկի գծով ակնկալվող վճարման ենթակա հարկի գումարն է, որը հաշվարկվում է՝ կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և նախորդ տարիների վճարման ենթակա հարկերի գծով կատարված ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները ճանաչվում են ֆինանսական հաշվետվությունների նպատակների համար օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների ժամանակավոր տարբերությունների գծով: Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ չեն ճանաչվում ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման համար, որն ազդեցություն չունի հաշվապահական կամ հարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կարող են առաջանալ, եթե Կազմակերպությունը կիրառի այն մոտեցումը, որով ակնկալում է վերականգնել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են կիրառելով հարկերի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքների դրույթները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ առկա կլինի ապագա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները, չօգտագործված հարկային վնասները և արտոնությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները նվազեցվում են այնքանով, որքանով առկա կլինի հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող են օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունները:

(ժ) Եկամուտի և ծախսի ճանաչում

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Վարկերի տրամադրման, սպասարկման և այլ վճարները, որոնք գործարքի հետ կապված ծախսերի հետ միասին դիտարկվում են որպես վարկի ընդհանուր շահութաբերության անբաժան մաս, հետաձգվում են և ամորտիզացվում են տոկոսային եկամտի կազմում ֆիանսական գործիքի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Այլ վճարները, կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտն ու ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ համապատասխան ծառայությունը տրամադրելիս:

Գործառնական վարձակալության գծով վճարները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով՝ վարձակալության գործողության ժամկետի ընթացքում:

(h) Ստացված շնորհներ

Շնորհները սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով որպես հետաձգված եկամուտ, երբ գոյություն ունի հիմնավոր համոզվածություն, որ շնորհները կստացվեն և Կազմակերպությունը կբավարարի շնորհի հետ կապված պայմանները և այնուհետև ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես այլ եկամուտ սիստեմատիկ հիմունքով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Շնորհները, որոնք փոխհատուցում են Կազմակերպությանը կրած ծախսերը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում սիստեմատիկ հիմունքով այն նույն ժամանակաշրջաններում, երբ ճանաչվում են ծախսերը:

(i) Դեռևս չկիրառվող նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Մի շարք նոր ստանդարտներ, ստանդարտների փոփոխություններ և մեկնաբանություններ չէին գործում 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և չեն կիրառվել սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս: Այդ ստանդարտներից և փոփոխություններից ստորև ներկայացվածները հնարավոր է, որ ազդեցություն կունենան Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի և գործունեության վրա: Կազմակերպությունը մտադիր է ընդունել այդ ստանդարտները և դրանց փոփոխությունները, երբ վերջիններս մտնեն ուժի մեջ:

- ՖՀՄՍ 9 *«Ֆինանսական գործիքներ»* ստանդարտը չի գործքի նախքան 2017թ.: Նոր ստանդարտը կիրապարակվի մի քանի փուլերով, և նախատեսվում է, որ ամբողջովին կփոխարինի Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտ ՀՀՄՍ 39 *«Ֆինանսական գործիքներ. Ճանաչում և չափում»*: ՖՀՄՍ 9-ի առաջին մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական ակտիվների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվել է 2009թ. նոյեմբերին: Երկրորդ մասը, որը վերաբերում է ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգմանը և չափմանը, հրապարակվել է 2010թ. հոկտեմբերին: Երրորդ մասը, որը վերաբերում է հեջի ընդհանուր հաշվառմանը, հրապարակվել է 2013թ. նոյեմբերին: Կազմակերպությունն ընդունում է, որ նոր ստանդարտը նախատեսում է բազմաթիվ փոփոխություններ ֆինանսական գործիքների հաշվառման համար և հավանական է, որ այդ փոփոխություններն էական ազդեցություն կունենան ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Այս փոփոխությունների ազդեցությունը կվերլուծվի ստանդարտի հաջորդ փուլերի հրապարակմանը զուգընթաց: Կազմակերպությունը մտադիր չէ կիրառել այս ստանդարտը ժամանակից շուտ:
- ՀՀՄՍ 32 *«Ֆինանսական գործիքներ. Ներկայացում – Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում»* ստանդարտի փոփոխությունները չեն առաջադրում ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվանցման նոր կանոններ, փոխարենը այս փոփոխությունները պարզաբանում են հաշվանցման չափանիշները՝ դրանց կիրառման անհամապատասխանություններին անդրադառնալու նպատակով: Փոփոխությունների համաձայն կազմակերպությունը տվյալ պահին ունի հաշվանցման իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, եթե այդ իրավունքը կախված չէ ապագա դեպքերից և ենթակա է կիրառման թե՛ բնականոն գործունեության և թե՛ կազմակերպության կամ բոլոր պայմանագրային կողմերի կողմից պարտականությունների չկատարման, վերջիններիս լուծարման կամ սնանկացման դեպքում: Փոփոխությունները կգործեն 2014թ. հունվարի 1-ից և հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար և ենթակա են կիրառման հետընթաց: Կազմակերպությունը դեռ չի վերլուծել նոր ստանդարտի հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:

- Բազմաթիվ *«ՖՀՄՍ-ների կատարելագործումները»* դիտարկվել են առանձին՝ ըստ յուրաքանչյուր ստանդարտի: Բոլոր փոփոխությունները, որոնք հանգեցնում են ներկայացման, ճանաչման կամ չափման հաշվառման փոփոխություններին, կգործեն 2014թ. հունվարի 1-ից ոչ շուտ: Կազմակերպությունը դեռ չի վերլուծել նշված կատարելագործումների հնարավոր ազդեցությունն իր ֆինանսական վիճակի կամ գործունեության վրա:

4 Զուտ տոկոսային եկամուտ

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Տոկոսային եկամուտ		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	731,849	503,228
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	24,939	24,518
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	22,258	25,018
	779,046	**552,764**
Տոկոսային ծախս		
Վարկեր և փոխառություններ	316,215	225,393
	316,215	**225,393**
Զուտ տոկոսային եկամուտ	**462,831**	**327,371**

5 Եկամուտ ստացված շնորհներից

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Եկամուտին վերաբերվող շնորհներ	151,872	326,121
Ակտիվներին վերաբերվող շնորհներ	18,638	21,320
	170,510	**347,441**

Եկամուտին վերաբերող շնորհներն իրենցից ներկայացնում են հիմնականում ԱՄՆ Գյուղատնտեսության դեպարտամենտի (USDA) միջոցով ստացված շնորհները:

6 Արժեզրկումից կորուստներ

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Հաճախորդներին տրված վարկեր	73,486	11,970
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	2,126	1,589
	75,612	**13,559**

7 Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	37,879	30,760
Գործառնական վարձակալության գծով ծախս	27,652	19,315
Մասնագիտական ծառայություններ	23,854	12,454
Գործուղման ծախսեր	20,555	15,300
Վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	12,478	10,459
Ներկայացուցչական ծախսեր	10,261	8,570
Կապի և տեղեկատվության ծառայություններ	7,107	6,449
Վարկերի տրամադրման գծով ծախսեր	6,230	4,292
Ապահովագրություն	4,964	505
Գրասենյակային ծախսեր	3,946	3,488
Կոմունալ ծառայություններ	3,724	2,510
Հարկեր, բացառությամբ շահութահարկի	3,061	2,044
Գովազդ և շուկայավարում	2,132	8,369
Այլ	6,605	4,483
	170,448	**128,998**

8 Շահութահարկի գծով ծախս

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ տարվա հարկի գծով ծախս	16,298	50,384
Հետաձգված հարկային ակտիվների և պարտավորությունների շարժ՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացման և հակադարձման արդյունքում	5,247	5,997
Ընդամենը ծախս շահութահարկի գծով	**21,545**	**56,381**

2013թ-ին ընթացիկ և հետաձգված հարկերի գծով կիրառելի հարկային դրույքը կազմում է 20% (2012թ-ին՝ 20%):

Արդյունավետ հարկային դրույքի համադրում դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

	2013թ. հազ. դրամ	%	2012թ. հազ. դրամ	%
Շահույթ նախքան հարկումը	68,628		277,989	
Շահութահարկ՝ կիրառելի հարկային դրույքով	13,724	20.0	55,598	20.0
Չնվազեցվող ծախսեր (չհարկվող եկամուտ)	7,821	11.4	783	0.3
	21,545	**31.4**	**56,381**	**20.3**

(ա) Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակներով օգտագործվող ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակներով օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերություններն առաջացնում են զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություններ 2013թ. և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

Համաձայն գործող օրենսդրության այս նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գործողության ժամկետը սահմանափակ չէ:

Ստորև ներկայացված է ժամանակավոր տարբերությունների շարժը 2013թ. և 2012թ. ընթացքում:

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2013թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(1,012)	757	(255)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(6,161)	(6,448)	(12,609)
Այլ ակտիվներ	-	(41)	(41)
Այլ պարտավորություններ	2,831	485	3,316
	(4,342)	**(5,247)**	**(9,589)**

հազ. դրամ	Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(173)	(839)	(1,012)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	(6,161)	(6,161)
Այլ պարտավորություններ	1,828	1,003	2,831
	1,655	**(5,997)**	**(4,342)**

9 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Ընթացիկ հաշիվներ		
- 5 խոշորագույն հայկական բանկեր	30,256	43,900
- միջին չափի հայկական բանկեր	97,493	120,620
Ընդամենը ընթացիկ հաշիվներ	**127,749**	**164,520**
Ժամկետային ավանդներ բանկերում		
- 5 խոշորագույն հայկական բանկեր	-	242,148
- միջին չափի հայկական բանկեր	-	346,969
Ընդամենը ժամկետային ավանդներ բանկերում	**-**	**589,117**
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**127,749**	**753,637**

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներն արժեզրկված կամ ժամկետանց չեն:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի բանկերում տեղաբաշխված այնպիսի միջոցներ (2012թ-ին՝ երեք բանկ), որոնց մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը: 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդների ընդհանուր գումարը կազմում էր 706,598 հազար դրամ:

10 Հաճախորդներին տրված վարկեր

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Բիզնես վարկեր		
Փոքր ձեռնարկություններ	428,123	267,037
Անհատ ձեռներեցներ	991,961	478,512
Ընդամենը բիզնես վարկեր	**1,420,084**	**745,549**
Անհատներին տրված վարկեր		
Բուսաբուծություն	2,009,727	1,553,129
Անասնապահություն	1,522,473	1,242,673
Այլ	250,347	172,397
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	**3,782,547**	**2,968,199**
Հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	5,202,631	3,713,748
Արժեզրկման գծով պահուստ	(85,199)	(37,137)
Հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր	**5,117,432**	**3,676,611**

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը ըստ հաճախորդներին տրված վարկերի դասերի 2013թ. ընթացքում:

	Բիզնես վարկեր հազ. դրամ	Անհատներին տրված վարկեր հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Մնացորդը տարեսկզբին	7,455	29,682	37,137
Զուտ ծախս	14,126	59,360	73,486
Դուրսգրումներ	(7,328)	(18,096)	(25,424)
Մնացորդը տարեվերջին	**14,253**	**70,946**	**85,199**

Ստորև ներկայացված է արժեզրկման գծով պահուստի շարժը ըստ հաճախորդներին տրված վարկերի դասերի 2012թ. ընթացքում:

	Բիզնես վարկեր հազ. դրամ	Անհատներին տրված վարկեր հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
Մնացորդը տարեսկզբին	5,751	25,103	30,854
Զուտ (վերականգնում) ծախս	(11,624)	23,594	11,970
Վերականգնումներ/(դուրսգրումներ)	13,328	(19,015)	(5,687)
Մնացորդը տարեվերջին	**7,455**	**29,682**	**37,137**

(ա) Հաճախորդներին տրված վարկերի որակական ցուցանիշներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկման պահուստ %
Բիզնես վարկեր				
Փոքր ձեռնարկություններ				
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	428,123	4,282	423,841	1.0%
Ընդամենը վարկեր փոքր ձեռնարկություններին	**428,123**	**4,282**	**423,841**	**1.0%**
Անհատ ձեռներեցներ				
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	984,193	9,849	974,344	1.0%
Ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր				
- մինչև 90 օր ժամկետանց	7,768	122	7,646	1.6%
Ընդամենը ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր	7,768	122	7,646	1.6%
Ընդամենը վարկեր անհատ ձեռներեցներին	**991,961**	**9,971**	**981,990**	**1.0%**
Ընդամենը բիզնես վարկեր	**1,420,084**	**14,253**	**1,405,831**	**1.0%**
Անհատներին տրված վարկեր				
Բուսաբուծություն				
- ոչ ժամկետանց	1,974,456	20,723	1,953,733	1.0%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	17,640	969	16,671	5.5%
- 30-89 օր ժամկետանց	5,865	1,013	4,852	17.3%
- 90-179 օր ժամկետանց	3,367	2,068	1,299	61.4%
- 180-270 օր ժամկետանց	8,399	7,559	840	90.0%
Ընդամենը վարկեր բուսաբուծության ոլորտում	**2,009,727**	**32,332**	**1,977,395**	**1.6%**
Անասնապահություն				
- ոչ ժամկետանց	1,495,143	15,007	1,480,136	1.0%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	7,318	282	7,036	3.9%
- 30-89 օր ժամկետանց	4,835	757	4,078	15.7%
- 90-179 օր ժամկետանց	7,942	4,669	3,273	58.8%
- 180-270 օր ժամկետանց	7,235	6,512	723	90.0%
Ընդամենը վարկեր անասնապահության ոլորտում	**1,522,473**	**27,227**	**1,495,246**	**1.8%**
Անհատներին տրված այլ վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	239,836	2,400	237,436	1.0%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	743	197	546	26.5%
- 180-270 օր ժամկետանց	9,768	8,790	978	90.0%
Ընդամենը անհատներին տրված այլ վարկեր	**250,347**	**11,387**	**238,960**	**4.5%**
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	**3,782,547**	**70,946**	**3,711,601**	**1.9%**
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	**5,202,631**	**85,199**	**5,117,432**	**1.6%**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն հաճախորդներին տրված վարկերի որակական ցուցանիշների վերաբերյալ 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Համախառն վարկեր հազ. դրամ	Արժեզրկման պահուստ հազ. դրամ	Զուտ վարկեր հազ. դրամ	Համախառն վարկերի արժեզրկման պահուստ %
Բիզնես վարկեր				
Փոքր ձեռնարկություններ				
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	267,037	2,670	264,367	1.0%
Ընդամենը վարկեր փոքր ձեռնարկություններին	**267,037**	**2,670**	**264,367**	**1.0%**
Անհատ ձեռներեցներ				
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	474,679	4,747	469,932	1.0%
Ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր				
- մինչև 90 օր ժամկետանց	3,833	38	3,795	1.0%
Ընդամենը ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր	3,833	38	3,795	1.0%
Ընդամենը վարկեր անհատ ձեռներեցներին	**478,512**	**4,785**	**473,727**	**1.0%**
Ընդամենը բիզնես վարկեր	**745,549**	**7,455**	**738,094**	**1.0%**
Անհատներին տրված վարկեր				
Բուսաբուծություն				
- ոչ ժամկետանց	1,514,635	14,426	1,500,209	1.0%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	18,452	184	18,268	1.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	9,743	97	9,646	1.0%
- 90-179 օր ժամկետանց	6,451	65	6,386	1.0%
- 180-270 օր ժամկետանց	3,848	759	3,089	19.7%
Ընդամենը վարկեր բուսաբուծության ոլորտում	**1,553,129**	**15,531**	**1,537,598**	**1.0%**
Անասնապահություն				
- ոչ ժամկետանց	1,226,302	12,155	1,214,147	1.0%
- մինչև 30 օր ժամկետանց	14,704	147	14,557	1.0%
- 30-89 օր ժամկետանց	1,667	125	1,542	7.5%
Ընդամենը վարկեր անասնապահության ոլորտում	**1,242,673**	**12,427**	**1,230,246**	**1.0%**
Անհատներին տրված այլ վարկեր				
- ոչ ժամկետանց	172,397	1,724	170,673	1.0%
Ընդամենը անհատներին տրված այլ վարկեր	**172,397**	**1,724**	**170,673**	**1.0%**
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	**2,968,199**	**29,682**	**2,938,517**	**1.0%**
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր	**3,713,748**	**37,137**	**3,676,611**	**1.0%**

(բ) Վարկերի արժեզրկման գնահատման համար կիրառվող հիմնական ենթադրությունները և դատողությունները

(i) Բիզնես վարկեր

Վարկերի արժեզրկումը տեղի է ունենում վարկի սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի դեպքերի արդյունքում, որոնք ազդեցություն են ունենում վարկի հետ կապված դրամական միջոցների ապագա գնահատված հոսքերի վրա և որը կարելի է արժանահավատորեն գնահատել: Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկերի համար բացակայում է դրանց ուղղակիորեն վերագրելի արժեզրկման անկողմնակալ վկայություն:

Բիզնես վարկերի արժեզրկման անկողմնակալ հայտանիշներ են հանդիսանում՝

- վարկային պայմանագրի ժամկետանց վճարները,
- վարկառուի ֆինանսական վիճակի էական վատթարացումը,
- տնտեսական միջավայրի վատթարացումը, բացասական փոփոխությունները վարկառուի շուկաներում:

Բիզնես վարկերի արժեզրկման գծով պահուստը գնահատելիս՝ Կազմակերպությունը հիմնվում է արժեզրկման առանձին հայտանիշ ունեցող վարկերի գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի վերլուծության և արժեզրկման հայտանիշ չունեցող վարկերի գծով վնաս կրելու իր նախկին փորձի վրա:

Բիզնես վարկերի գծով արժեզրկման պահուստը որոշելիս՝ Կազմակերպությունը ձևավորում է 1% հավաքական պահուստ՝ հաշվի առնելով տնտեսական միջավայրը և տվյալ ոլորտում վնաս կրելու իր փորձը:

Այս գնահատումների փոփոխություններն ազդեցություն կունենան վարկի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Օրինակ՝ եթե դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի զուտ ներկա արժեքը փոփոխվեր մեկ տոկոսով, ապա բիզնես վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կնվազեր/կավելանար 14,058 հազար դրամով (2012թ-ին՝ կնվազեր/կավելանար 7,381 հազար դրամով):

(ii) Անհատներին տրված վարկեր

Անհատներին տրված վարկերի գծով արժեզրկումը գնահատելիս Կազմակերպությունը հիմնվում է յուրաքանչյուր տեսակի վարկերի գծով վնաս կրելու իր նախկին փորձի վրա: Անհատներին տրված վարկերի գծով արժեզրկման պահուստը որոշելիս ղեկավարությունն առաջնորդվում հետևյալ հիմնական ենթադրություններով.

- վնասի շարժի դրույքները կայուն և կարող են գնահատվել վերջին 24 ամիսների ընթացքում կրած վնասի շարժի մոդելի հիման վրա,
- վնասի շարժի դրույքը կազմում է 1%:

Այս գնահատումների փոփոխություններն ազդեցություն կունենան վարկի արժեզրկման գծով պահուստի վրա: Օրինակ՝ եթե դրամական միջոցների ակնկալվող հոսքերի զուտ ներկա արժեքը փոփոխվեր երեք տոկոսով, ապա անհատներին տրված վարկերի արժեզրկման գծով ընդհանուր պահուստի գումարը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կնվազեր/կավելանար 111,348 հազար դրամով (2012թ-ին՝ կնվազեր/կավելանար 88,156 հազար դրամով):

(գ) Գրավի և այլ ապահովության վերլուծություն

(i) Բիզնես վարկեր

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն բիզնես վարկերի համար ապահովություն հանդիսացող գրավի և այլ միջոցների վերաբերյալ (առանց արժեզրկման)՝ ըստ գրավի տեսակների:

	31 դեկտեմբերի 2013թ.		31 դեկտեմբերի 2012թ.	
հազ. դրամ	Հաճախորդներին տրված վարկեր, հաշվեկշռային արժեք	Վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ գնահատված գրավի իրական արժեք	Հաճախորդներին տրված վարկեր, հաշվեկշռային արժեք	Վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ գնահատված գրավի իրական արժեք
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր				
Անշարժ գույք	1,214,657	1,214,657	697,762	697,762
Փոխադրամիջոցներ	66,245	66,245	4,081	4,081
Սարքավորումներ	14,698	14,698	-	-
Երաշխիքներ	102,585	-	32,456	-
Ընդամենը արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	**1,398,185**	**1,295,600**	**734,299**	**701,843**
Ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր				
Անշարժ գույք	6,773	6,773	3,134	3,134
Երաշխիքներ	873	-	661	-
Ընդամենը ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր	**7,646**	**6,773**	**3,795**	**3,134**
Ընդամենը բիզնես վարկեր	**1,405,831**	**1,302,373**	**738,094**	**704,977**

Վերը ներկայացված աղյուսակը բացառում են լրացուցիչ գրավի անհրաժեշտությունը: Մի քանի տեսակի գրավներով ապահովված վարկերի համար բացահայտվում է այն գրավը, որն առավել համապատասխանում է արժեզրկման գնահատմանը:

Բոլոր բիզնես վարկերի համար գրավի իրական արժեքը գնահատվում է վարկերի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ և չի վերանայվում՝ հետագա փոփոխություններն արտացոլելու համար:

Ոչ ժամկետանց և ոչ արժեզրկված վարկերի փոխհատուցելիությունը հիմնականում կախված է վարկառուների վճարունակությունից, այլ ոչ՝ գրավի արժեքից, և Կազմակերպության համար պարտադիր չէ վերանայել գրավի գնահատումը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

(ii) Անհատներին տրված վարկեր

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն անհատներին տրված վարկերի համար ապահովություն հանդիսացող գրավի և այլ միջոցների վերաբերյալ (առանց արժեզրկման)՝ ըստ գրավի տեսակների:

	31 դեկտեմբերի 2013թ.		31 դեկտեմբերի 2012թ.	
հազ. դրամ	**Հաճախորդներին տրված վարկեր, հաշվեկշռային արժեք**	**Վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ գնահատված գրավի իրական արժեք**	**Հաճախորդներին տրված վարկեր, հաշվեկշռային արժեք**	**Վարկի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ գնահատված գրավի իրական արժեք**
Արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր				
Անշարժ գույք	2,041,375	2,041,375	1,619,779	1,619,779
Փոխադրամիջոցներ	227,567	227,567	154,123	154,123
Սարքավորումներ	30,412	30,412	22,231	22,231
Այլ գրավ	4,161	4,161	5,538	5,538
Երաշխիքներ	1,315,834	-	1,065,205	-
Առանց գրավի կամ ապահովության այլ միջոցի	51,956	-	18,153	-
Ընդամենը արժեզրկման առանձին հայտանիշ չունեցող վարկեր	**3,671,305**	**2,303,515**	**2,885,029**	**1,801,671**
Ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր				
Անշարժ գույք	19,073	19,073	38,806	38,806
Փոխադրամիջոցներ	1,901	1,901	4,090	4,090
Երաշխիքներ	19,322	-	10,592	-
Ընդամենը ժամկետանց կամ արժեզրկված վարկեր	**40,296**	**20,974**	**53,488**	**42,896**
Ընդամենը անհատներին տրված վարկեր	**3,711,601**	**2,324,489**	**2,938,517**	**1,844,567**

Վերը ներկայացված աղյուսակը բացառում են լրացուցիչ գրավի անհրաժեշտությունը: Մի քանի տեսակի գրավներով ապահովված վարկերի համար բացահայտվում է այն գրավը, որն առավել համապատասխանում է արժեզրկման գնահատմանը:

Անհատներին տրված վարկերի համար գրավի իրական արժեքը գնահատվում է վարկերի տրամադրման ամսաթվի դրությամբ և չի վերանայվում՝ հետագա փոփոխություններն արտացոլելու համար:

Ոչ ժամկետանց և ոչ արժեզրկված վարկերի փոխհատուցելիությունը հիմնականում կախված է վարկառուների վճարունակությունից, այլ ոչ՝ գրավի արժեքից, և Կազմակերպության համար պարտադիր չէ վերանայել գրավի գնահատումը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Գրավով կամ այլ միջոցներով չապահովված վարկերն իրենցից ներկայացնում են Կազմակերպության աշխատակիցներին տրամադրված վարկերը:

(ե) Վարկային պորտֆելի աշխարհագրական և ըստ տնտեսության ճյուղերի վերլուծություն

Վարկերը տրամադրվել են հիմնականում Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող հաճախորդներին, որոնք իրենց գործունեությունը ծավալել են տնտեսության հետևյալ ճյուղերում.

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Բուսաբուծություն	2,029,005	1,583,437
Անասնապահություն	1,563,602	1,266,350
Մանրածախ առևտուր	711,843	354,753
Ձկնաբուծություն	276,867	222,808
Այլ	621,314	286,400
	5,202,631	**3,713,748**
Արժեզրկման գծով պահուստ	(85,199)	(37,137)
	5,117,432	**3,676,611**

(ե) Վարկային ռիսկին ենթարկվածություն

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի վարկառուներ կամ կապակցված վարկառուների խմբեր (2012թ-ին բացակայում էին), որոնց տրամադրված վարկերի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

(զ) Վարկերի ժամկետայնություն

Վարկային պորտֆելի ժամկետայնության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 16-ի (դ) կետում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև վարկերի պայմանագրով նախատեսված մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածը:

11 Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Համախառն ներդրում ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներում		
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	60,366	67,272
Մեկից հինգ տարի ժամկետով	124,719	139,336
	185,085	206,608
Չվաստակած ֆինանսական եկամուտ	(33,728)	(35,300)
Արժեզրկման գծով պահուստ	(5,552)	(3,426)
Զուտ ներդրում ֆինանսական վարձակալությունում	**145,805**	**167,882**
Ֆինանսական վարձակալությունում կատարած զուտ ներդրումը ներառում է՝		
Մինչև մեկ տարի ժամկետով	57,597	65,333
Մեկից հինգ տարի ժամկետով	88,208	102,549
	145,805	**167,882**

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ չկային ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք պայմանագրով ժամկետանց գումարներ:

(ա) Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարների կենտրոնացում

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի այնպիսի հաճախորդներ (2012թ-ին բացակայում էին), որոնց մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

(բ) Ֆինանսական վարձակալության ժամկետայնություն

Կազմակերպության ֆինանսական վարձակալության պորտֆելի ժամկետայնության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 16-ի (դ) կետում, որտեղ արտացոլված է հաշվետու ամսաթվից մինչև ֆինանսական վարձակալությունից ստացվելիք գումարների պայմանագրով նախատեսված մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածը:

(գ) Ֆինանսական վարձակալությունից ստացվելիք գումարների աշխարհագրական վերլուծություն

Ֆինանսական վարձակալության պայմանագրերը կնքվում են Հայաստանի Հանրապետությունում գտնվող և գյուղատնտեսության ոլորտում գործող հաճախորդների հետ: Վարձակալված ակտիվները հիմնականում իրենցից ներկայացնում են գյուղատնտեսական սարքավորումներ:

12 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

հազ. դրամ	Համակարգչային սարքավորումներ	Տնտեսական գույք	Փոխադրա-միջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2013թ.	28,762	35,921	114,565	13,315	192,563
Ավելացումներ	13,230	10,171	3,097	-	26,498
Փոխանցումներ	(540)	(342)	-	-	(882)
Օտարումներ	205	(205)	-	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	**41,657**	**45,545**	**117,662**	**13,315**	**218,179**
Մաշվածություն և ամորտիզացիա					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2013թ.	19,624	20,425	43,897	2,862	86,808
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	9,874	5,376	21,247	1,382	37,879
Օտարումներ	(540)	(21)	-	-	(561)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	**28,958**	**25,780**	**65,144**	**4,244**	**124,126**
Հաշվեկշռային արժեք					
Առ 31 դեկտեմբերի 2013թ.	**12,699**	**19,765**	**52,518**	**9,071**	**94,053**

հազ. դրամ	Համակարգչային սարքավորումներ	Տնտեսական գույք	Փոխադրա-միջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	22,365	25,787	78,138	8,008	134,298
Ավելացումներ	5,148	13,707	38,446	5,307	62,608
Փոխանցումներ	(1,930)	(394)	(2,019)	-	(4,343)
Օտարումներ	3,179	(3,179)	-	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	**28,762**	**35,921**	**114,565**	**13,315**	**192,563**
Մաշվածություն և ամորտիզացիա					
Մնացորդը առ 1 հունվարի 2012թ.	15,866	14,778	27,762	1,748	60,154
Տարվա մաշվածություն և ամորտիզացիա	5,312	6,398	17,936	1,114	30,760
Օտարումներ	(1,911)	(394)	(1,801)	-	(4,106)
Փոխանցումներ	357	(357)	-	-	-
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	**19,624**	**20,425**	**43,897**	**2,862**	**86,808**
Հաշվեկշռային արժեք					
Առ 31 դեկտեմբերի 2012թ.	9,138	15,496	70,668	10,453	105,755
Առ 1 հունվարի 2012թ.	**6,499**	**11,009**	**50,376**	**6,260**	**74,144**

2013թ. ընթացքում չեն եղել փոխառության կապիտալացված ծախսումներ, որոնք վերաբերում են հիմնական միջոցների ձեռքբերմանը կամ կառուցմանը (2012թ-ին նման ծախսումներ չեն եղել):

13 Վարկեր և փոխառություններ

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Գրավով ապահովված փոխառություն ՀՀ ԿԲ-ից	2,718,920	2,711,625
Գրավով ապահովված փոխառություններ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	1,220,113	851,979
Գրավով չապահովված փոխառություններ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	400,582	163,957
Գրավով չապահովված բանկային վարկ	81,221	-
	4,420,836	**3,727,561**

(ա) Փոխառություններ ՀՀ ԿԲ-ից

Պայմանագրի համաձայն ՀՀ ԿԲ-ն Կազմակերպությանը տրամադրում է վարկեր, որն իր հերթին վարկեր է տրամադրում որակված փոխառուներին: Վարկերի վերահսկողությունը և մոնիտորինգն իրականացնում է «Գերմանա-հայկական հիմնադրամ» ծրագրի կառավարման գրասենյակը:

Վարկերն արտահայտված են ՀՀ դրամով, վերջիններիս գծով կիրառվում է 8-9% տոկոսադրույք, տրամադրված են հինգ տարի ժամկետով և ենթակա մարման մեկ մասնաբաժինով՝ մարման ամսաթվի դրությամբ:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 2,792,401 հազար դրամ (2012թ-ին՝ 2,674,733 հազար դրամ) ընդհանուր գումարով հաճախորդներին տրված վարկերը ծառայում են որպես գրավ ՀՀ ԿԲ-ից ստացված փոխառությունների համար:

(բ) Փոխառությունների պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից ստացված գրավով ապահովված փոխառությունները ներառում են Արտասահմանյան ֆինանսական ծրագրերի կառավարման կենտրոնից (նախկին Հազարամյակի մարտահրավեր հիմնադրամ – Հայաստան ծրագիր) «Գյուղական ֆինանսավորման կառույց-ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկից և Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկատիրության ազգային կենտրոնից ստացված փոխառությունները:

Փոխառությունները տրվում են գյուղատնտեսության ոլորտում վարկեր տրամադրելու նպատակով և որպես գրավ ապահովվում են Կազմակերպության կողմից ենթավարկառուներին տրամադրված վարկերի ընդհանուր գումարով, ինչպես նաև ենթավարկառուների կողմից իրենց վարկերի գծով վճարված տոկոսներով: 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նման վարկերի ընդհանուր գումարը կազմում է 1,478,424 հազար դրամ (2012թ-ին՝ 846,512 հազար դրամ):

(գ) Վարկերի և փոխառությունների կենտրոնացում

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունն ունի երեք պայմանագրային կողմ՝ կազմակերպություն (2012թ-ին՝ երեք կազմակերպություն), որոնց մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը: 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այս մնացորդները կազմում են 4,334,167 հազար դրամ (2012թ-ին՝ 3,727,561 հազար դրամ):

14 Այլ պարտավորություններ

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Պարտավորություններ անդամների հանդեպ՝ կապիտալի համալրման հետ կապված	65,399	27,342
Մատակարարներին վճարվելիք գումարներ	8,746	8,655
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	7,832	5,518
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	**81,977**	**41,515**
Վճարվելիք այլ հարկեր	20,311	400
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	1,870	8,575
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	**22,181**	**8,975**
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	**104,158**	**50,490**

Կապիտալի համալրման հետ կապված անդամների հանդեպ ունեցած պարտավորություններն իրենցից ներկայացնում են կապիտալի համալրման համար ներկայիս և հնարավոր ապագա անդամներից ստացված միջոցները: Այս միջոցները ենթակա են հաստատման Բաժնետերերի ժողովի կողմից:

15 Բաժնետիրական կապիտալ

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունն ուներ 2,489 անդամ (2012թ-ին՝ 1,221 անդամ)՝ 560,891 հազար դրամ բաժնետիրական կապիտալով (2012թ-ին՝ 488,783 հազար դրամ): Կազմակերպության յուրաքանչյուր անդամ ունի մեկ ձայնի իրավունք բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովներում՝ անկախ մասնակցության բաժնեմասից:

2013թ. ընթացքում ներկա և նոր անդամները համալրեցին բաժնետիրական կապիտալը 72,108 հազար դրամով:

(ա) Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Կազմակերպության կարողությունը կարգավորվում է ՀՀ օրենսդրությամբ:

16 Ռիսկերի կառավարում

Ռիսկերի կառավարումն էական գործոն է վարկային կազմակերպությունների համար և Կազմակերպության գործառնությունների կարևոր տարր է: Շուկայական ռիսկը, վարկային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկն այն հիմնական ռիսկերն են, որոնց Կազմակերպությունը ենթարկվում է իր գործունեությունն իրականացնելիս:

(ա) Ռիսկերի կառավարման քաղաքականություն և ընթացակարգեր

Ռիսկերի կառավարման քաղաքականության նպատակն է բացահայտել, վերլուծել և կառավարել այն ռիսկերը, որոնց ենթարկվում է Կազմակերպությունը, սահմանել ռիսկերի համապատասխան սահմանաչափեր և վերահսկման մեխանիզմներ, ինչպես նաև շարունակաբար վերահսկել ռիսկերի մակարդակները և դրանց համապատասխանությունը որոշված սահմանաչափերին: Ռիսկերի կառավարման քաղաքականությունը և

ընթացակարգերը կանոնավոր կերպով վերանայվում են՝ շուկայական պայմանների, առաջարկվող արտադրանքի ու ծառայությունների և ընդունված լավագույն մոտեցման փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով:

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարումը վերահսկող համակարգի պատշաճ աշխատանքի, հիմնական ռիսկերի կառավարման և ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ու ընթացակարգերի վերանայման, ինչպես նաև խոշոր գործարքների հաստատման համար:

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների վերահսկման և իրականացման ու ռիսկերի համար սահմանված համապատասխան սահմանաչափերում Կազմակերպության գործունեությունն ապահովելու համար: Ղեկավարությունը պատասխանատու է ռիսկերի ընդհանուր կառավարման համար, այն նաև վերահսկում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ռիսկերի բացահայտման, գնահատման, կառավարման և ներկայացման համար ընդհանուր սկզբունքների ու մեթոդների կիրառումը: Ղեկավարությունն ուղղակիորեն հաշվետու է Տնօրենների խորհրդին:

Վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերը՝ թե պորտֆելի և թե առանձին գործառնությունների մակարդակով, կառավարվում ու վերահսկվում են Վարկային կոմիտեների համակարգի միջոցով:

Ռիսկի թե՛ արտաքին, թե՛ ներքին գործոնները բացահայտվում և կառավարվում են Կազմակերպության կազմակերպչական կառուցվածքի շրջանակներում: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում ռիսկի բոլոր գործոնների բացահայտմանը և ռիսկի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների նպատակահարմարության որոշմանը:

(բ) Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական գների փոփոխության արդյունքում: Շուկայական ռիսկը ներառում է արտարժույթի, տոկոսադրույքի և այլ գնային ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն առաջանում է տոկոսադրույքի և բաժնային ֆինանսական գործիքների բաց դիրքերի գծով, որոնք ենթարկվում են շուկայի ընդհանուր և առանձին փոփոխություններին ու շուկայական գների և արտարժույթի փոխարժեքների տատանումների ազդեցությանը:

Շուկայական ռիսկի կառավարման նպատակը ռիսկի այնպիսի կառավարումն ու վերահսկումն են, որոնք թույլ կտան պահպանել այս ռիսկին ենթարկվածության աստիճանն ընդունելի սահմաններում՝ միաժամանակ ապահովելով ռիսկի դիմաց եկամտաբերության օպտիմալացումը:

(i) Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխության արդյունքում: Կազմակերպությունը ենթարկվում է իր ֆինանսական վիճակի և դրամական միջոցների հոսքերի գերակայող շուկայական տոկոսադրույքների տատանումների ազդեցությանը: Նման տատանումները կարող են ավելացնել տոկոսային մարժան, սակայն կարող են նաև նվազեցնել կամ հանգեցնել վնասների՝ տոկոսադրույքների անսպասելի փոփոխության դեպքում:

Տոկոսադրույքների վերանայման ժամկետների վերլուծություն

Տոկոսադրույքի ռիսկը հիմնականում կառավարվում է տոկոսադրույքների տարբերությունների մոնիտորինգի միջոցով: Ստորև ամփոփ կերպով ներկայացված է տոկոսադրույքների վերանայման ժամկետների վերլուծությունը հիմնական ֆինանսական գործիքների համար:

հազ. դրամ	Մինչև 3 ամիս	3-6 ամիս	6-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ոչ տոկոսակիր	Հաշվեկշռային արժեք
31 դեկտեմբերի 2013թ.							
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	127,749	-	-	-	-	-	127,749
Հաճախորդներին տրված վարկեր	396,718	638,258	1,572,171	2,486,857	23,428	-	5,117,432
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	16,411	14,019	27,167	88,208	-	-	145,805
	540,878	**652,277**	**1,599,338**	**2,575,065**	**23,428**	**-**	**5,390,986**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Վարկեր և փոխառություններ	623,663	31,712	146,428	2,994,110	624,923	-	4,420,836
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-	-	-	81,977	81,977
	623,663	**31,712**	**146,428**	**2,994,110**	**624,923**	**81,977**	**4,502,813**
	(82,785)	**620,565**	**1,452,910**	**(419,045)**	**(601,495)**	**(81,977)**	**888,173**
31 դեկտեմբերի 2012թ.							
ԱԿՏԻՎՆԵՐ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	748,195	-	-	-	-	5,442	753,637
Հաճախորդներին տրված վարկեր	241,812	483,217	1,168,512	1,783,070	-	-	3,676,611
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	18,750	16,729	29,854	102,549	-	-	167,882
	1,008,757	**499,946**	**1,198,366**	**1,885,619**	**-**	**5,442**	**4,598,130**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ							
Վարկեր և փոխառություններ	392,567	9,841	35,041	2,709,125	580,987	-	3,727,561
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	-	-	-	-	-	41,515	41,515
	392,567	**9,841**	**35,041**	**2,709,125**	**580,987**	**41,515**	**3,769,076**
	616,190	**490,105**	**1,163,325**	**(823,506)**	**(580,987)**	**(36,073)**	**829,054**

Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2013թ. և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են մինչև նշված ակտիվների և պարտավորությունների մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

	2013թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		2012թ. Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլար
Տոկոսակիր ակտիվներ				
ժամկետային ավանդներ բանկերում	-	-	9.0%	4.2%
Հաճախորդներին տրված վարկեր	16.6%	11.8%	16.8%	11.9%
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	12.9%	-	13.5%	-
Տոկոսակիր պարտավորություններ				
Վարկեր և փոխառություններ	8.2%	4.3%	8.2%	4.0%

Տոկոսադրույքի զգայունության վերլուծություն

Տոկոսադրույքի վերանայման ժամկետների վերլուծության վրա հիմնված տոկոսադրույքի կառավարումը լրացվում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների զգայունության մոնիտորինգով: Ստորև ներկայացվում է տոկոսադրույքների փոփոխության նկատմամբ զուտ շահույթի կամ վնասի և սեփական կապիտալի (առանց հարկերի) զգայունության վերլուծությունը, որն իրականացվել է 100 բազիսային կետով (բկ) եկամտաբերության կորերի զուգահեռ նվազման կամ աճի պարզեցված սցենարի և 2013թ. ու 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ առկա տոկոսակիր ակտիվների և պարտավորությունների դիրքերի հիման վրա:

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
100 բկ զուգահեռ նվազում	4,614	10,862
100 բկ զուգահեռ աճ	(4,614)	(10,862)

(ii) Արտարժույթի ռիսկ

Կազմակերպությունն ունի մի շարք արտարժույթներով արտահայտված ակտիվներ և պարտավորություններ:

Արտարժույթի ռիսկը ֆինանսական գործիքի իրական արժեքի կամ դրանից ստացվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերի տատանման ռիսկն է արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխության արդյունքում:

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արժույթների 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ	Այլ արտարժույթ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	99,993	184	100,177
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,078,219	-	1,078,219
Ընդամենը ակտիվներ	**1,178,212**	**184**	**1,178,396**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Վարկեր և փոխառություններ	(558,938)	-	(558,938)
Ընդամենը պարտավորություններ	**(558,938)**	**-**	**(558,938)**
Զուտ դիրքը	**619,274**	**184**	**619,458**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների կառուցվածքն ըստ արժույթների 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	ԱՄՆ դոլար հազ. դրամ	Այլ արտարժույթ հազ. դրամ	Ընդամենը հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	472,072	237	472,309
Հաճախորդներին տրված վարկեր	152,392	-	152,392
Ընդամենը ակտիվներ	**624,464**	**237**	**624,701**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
Վարկեր և փոխառություններ	(155,624)	-	(155,624)
Ընդամենը պարտավորություններ	**(155,624)**	**-**	**(155,624)**
Զուտ դիրքը	**468,840**	**237**	**469,077**

2013թ. և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժեզրկումը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կավելացներ (կնվազեցներ) սեփական կապիտալը և շահույթը կամ վնասը ստորև ներկայացված գումարների չափով: Այս վերլուծությունը հիմնված է արտարժույթների փոխարժեքների տատանումների վրա, որոնք Կազմակերպությունը դիտարկում է որպես հնարավոր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Վերլուծությունը ենթադրում է, որ մյուս բոլոր փոփոխականները, մասնավորապես տոկոսադրույքները, կմնան անփոփոխ:

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
ԱՄՆ դոլարի փոխարժեքի 10% արժևորում ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ	61,927	46,884

2013թ. և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ դրամի փոխարժեքի արժևորումը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ կունենար գումարային առումով նույն՝ սակայն հակառակ ազդեցություն վերը նշված գումարների վրա՝ պայմանով, որ մյուս բոլոր փոփոխականները կմնան անփոփոխ:

(գ) Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկը ֆինանսական վնաս կրելու ռիսկն է, երբ վարկառուն կամ պայմանագրային կողմն ի վիճակի չի լինում կատարել իր պարտավորությունները Կազմակերպության նկատմամբ: Կազմակերպությունը մշակել է քաղաքականություն և ընթացակարգեր վարկային ռիսկը կառավարելու համար, ներառյալ պորտֆելի կենտրոնացվածության սահմանափակմանը վերաբերող ցուցումները և Վարկային կոմիտեի ստեղծումը, որն ակտիվորեն վերահսկում է վարկային ռիսկը: Վարկային քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Տնօրենների խորհրդի կողմից:

Վարկային քաղաքականությունը սահմանում է՝

- վարկային դիմումների դիտարկման և հաստատման ընթացակարգերը,
- վարկառուների (իրավաբանական անձիք և անհատներ) վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- պայմանագրային կողմերի վճարունակության գնահատման մեթոդաբանությունը,
- գրավի գնահատման մեթոդաբանությունը,
- վարկային փաստաթղթերի պահանջները,
- վարկերի և այլ վարկային գործիքների շարունակական վերահսկման ընթացակարգերը:

Վարկային դիմումները պատրաստվում են Վարկային բաժնի համապատասխան աշխատակիցների կողմից և այնուհետև փոխանցվում են Վարկային կոմիտեին, որը պատասպանատու է վարկային պորտֆելի համար: Վերլուծական հաշվետվությունները հիմնված են հաճախորդի ֆինանսական գործունեության կառուցվածքային վերլուծության վրա: Վարկային կոմիտեն ուսումնասիրում է այն վարկային դիմումները, որոնք ենթակա են վերջնական հաստատման Վարկային կոմիտեի կողմից:

Կազմակերպությունը շարունակաբար վերահսկում է առանձին վարկերի վիճակը և կանոնավոր կերպով վերագնահատում է իր հաճախորդների վճարունակությունը:

Վարկային ռիսկին ենթարկվածության առավելագույն չափը որպես կանոն արտացոլվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներում: Ակտիվների և պարտավորությունների հնարավոր հաշվանցումն էական ազդեցություն չունի պոտենցիալ վարկային ռիսկի նվազեցման վրա:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական ակտիվների գծով ռիսկի առավելագույն չափը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
ԱԿՏԻՎՆԵՐ		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	127,749	753,637
Հաճախորդներին տրված վարկեր	5,117,432	3,676,611
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	145,805	167,882
Վարկային ռիսկի ընդհանուր առավելագույն չափը	**5,390,986**	**4,598,130**

Հաճախորդներին տրված վարկերը և փոխատվությունները ապահովված են հիփոթեքային գրավով և երաշխիքներով: Իրական արժեքի գնահատումները հիմնվում են վարկի տրամադրման պահին գրավի հաշվարկված արժեքի վրա և սովորաբար չեն վերանայվում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ վարկը գնահատվում է որպես արժեզրկված՝ անհատական հիմունքով:

Հաճախորդներին տրված վարկերի գրավի և այդ վարկերի գծով վարկային ռիսկի կենտրոնացվածության վերլուծությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 11-ում:

2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի պարտապաններ կամ կապակցված պարտապանների խմբեր (2012թ-ին բացակայում էին), որոնց հետ կապված վարկային ռիսկը գերազանցում է ընդհանուր վարկային ռիսկի 10%-ը:

(դ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը ենթադրում է, որ Կազմակերպությունը կունենա դժվարություններ ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվում են դրամական միջոցների կամ մեկ այլ ֆինանսական ակտիվի միջոցով: Իրացվելիության ռիսկն առաջանում է ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության անհամապատասխանության դեպքում: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ու տոկոսադրույքների համապատասխանությունը և/կամ վերահսկվող անհամապատասխանությունը հանդիսանում է իրացվելիության կառավարման էական գործոն: Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության ամբողջական համապատասխանությունը սովորական չէ ֆինանսական կազմակերպությունների համար՝ պայմանավորված իրականացվող գործարքների տարաբնույթությամբ և ժամկետների անորոշությամբ: Անհամապատասխանությունը հնարավորություն է տալիս բարձրացնել շահութաբերությունը, սակայն կարող է նաև մեծացնել վնաս կրելու ռիսկը:

Կազմակերպության կողմից իրացվելիության ռիսկի կառավարման նպատակն է ցանկացած պահի ապահովել բոլոր անհրաժեշտ միջոցները՝ դրամական միջոցների հոսքերի հետ կապված պարտավորությունները մարելու համար: Իրացվելիության ռիսկի կառավարման քաղաքականությունն ուսումնասիրվում և հաստատվում է Տնօրենների խորհրդի կողմից:

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված են ֆինանսական պարտավորությունների գծով դրամական միջոցների չզեղչված հոսքերը՝ ըստ պայմանագրով սահմանված առավել վաղ մարման ժամկետի: Աղյուսակներում ներկայացված ներհոսքի և արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումարն իրենից ներկայացնում է դրամական միջոցների պայմանագրային չզեղչված հոսքերը ֆինանսական պարտավորությունների գծով:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Վարկեր և փոխառություններ	35,245	137,505	143,311	345,918	4,751,985	5,413,964	4,420,836
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	9,578	7,000	-	65,399	-	81,977	81,977
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	**44,823**	**144,505**	**143,311**	**411,317**	**4,751,985**	**5,495,941**	**4,502,813**

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծությունը 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 6 ամիս	6-ից 12 ամիս	Ավելի քան 1 տարի	Արտահոսքի ընդհանուր համախառն գումար	Հաշվեկշռ. արժեք
Ոչ ածանցյալ պարտավորություններ							
Վարկեր և փոխառություններ	120,155	10,661	40,062	207,198	4,504,875	4,882,951	3,727,561
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	8,908	1,647	3,618	27,342	-	41,515	41,515
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	**129,063**	**12,308**	**43,680**	**234,540**	**4,504,875**	**4,924,466**	**3,769,076**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլված գումարների վերլուծությունն ըստ մարման ակնկալվող ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	127,749	-	-	-	-	-	-	127,749
Հաճախորդներին տրված վարկեր	136,124	238,955	2,210,429	2,486,857	23,428	-	21,639	5,117,432
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	6,031	10,380	41,186	88,208	-	-	-	145,805
Ընթացիկ հարկային ակտիվ	-	-	21,758	-	-	-	-	21,758
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	94,053	-	94,053
Այլ ակտիվներ	-	-	19,960	-	-	4,934	-	24,894
Ընդամենը ակտիվներ	**269,904**	**249,335**	**2,293,333**	**2,575,065**	**23,428**	**98,987**	**21,639**	**5,531,691**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Վարկեր և փոխառություններ	13,955	104,466	239,230	3,438,262	624,923	-	-	4,420,836
Ստացված շնորհներ	-	-	-	-	-	41,322	-	41,322
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	-	-	-	-	-	9,589	-	9,589
Այլ պարտավորություններ	9,578	7,000	87,580	-	-	-	-	104,158
Ընդամենը պարտավորություններ	**23,533**	**111,466**	**326,810**	**3,438,262**	**624,923**	**50,911**	**-**	**4,575,905**
Զուտ դիրքը	**246,371**	**137,869**	**1,966,523**	**(863,197)**	**(601,495)**	**48,076**	**21,639**	**955,786**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլված գումարների վերլուծությունն ըստ մարման ակնկալվող ժամկետների:

հազ. դրամ	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	1-ից 5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Անժամկետ	Ժամկետանց	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	753,637	-	-	-	-	-	-	753,637
Հաճախորդներին տրված վարկեր	69,201	164,694	1,651,729	1,783,070	-	-	7,917	3,676,611
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	6,803	11,947	46,583	102,549	-	-	-	167,882
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	-	-	-	-	-	105,755	-	105,755
Այլ ակտիվներ	3,198	-	7,961	-	-	4,252	-	15,411
Ընդամենը ակտիվներ	**832,839**	**176,641**	**1,706,273**	**1,885,619**	**-**	**110,007**	**7,917**	**4,719,296**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Վարկեր և փոխառություններ	120,155	5,094	89,324	2,932,003	580,985	-	-	3,727,561
Ստացված շնորհներ	-	-	-	-	-	59,960	-	59,960
Ընթացիկ հարկային պարտավորություն	40,348	-	-	-	-	-	-	40,348
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	-	-	-	-	-	4,342	-	4,342
Այլ պարտավորություններ	8,908	1,647	39,935	-	-	-	-	50,490
Ընդամենը պարտավորություններ	**169,411**	**6,741**	**129,259**	**2,932,003**	**580,985**	**64,302**	**-**	**3,882,701**
Զուտ դիրքը	**663,428**	**169,900**	**1,577,014**	**(1,046,384)**	**(580,985)**	**45,705**	**7,917**	**836,595**

17 Կապիտալի կառավարում

Կազմակերպության կապիտալի չափի պահանջները սահմանվում և վերահսկվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից:

Կազմակերպությունը որպես կապիտալ սահմանում է տեղական օրենսդրությամբ վարկային կազմակերպությունների կապիտալի համար որպես բաղկացուցիչ սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն վարկային կազմակերպությունները պետք է ապահովեն նվազագույն ընդհանուր կապիտալ 150,000 հազար դրամի չափով: 2013թ. և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կապիտալի չափը համապատասխանում էր սահմանված չափին:

Տարվա ընթացքում կապիտալի կառավարման նկատմամբ կիրառվող Կազմակերպության մոտեցումը չի փոփոխվել:

18 Պարտավորվածություններ

2013թ. ընթացքում Կազմակերպությունը կնքել է համակարգչային սարքավորումների գնման պայմանագիր 45,022 հազար դրամ գումարի չափով (2012թ-ին նման պայմանագիր չի եղել):

19 Պայմանական դեպքեր

(ա) Ապահովագրություն

Հայաստանի Հանրապետությունում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է, և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, դեռ չեն կիրառվում Հայաստանում: Կազմակերպությունն ամբողջությամբ ապահովագրված չէ գործունեության ընդհատումից և երրորդ կողմերի նկատմամբ պարտավորություններից, որոնք կարող են առաջանալ գույքին կամ շրջակա միջավայրին վնաս հասցնելուց՝ Կազմակերպության տարածքում տեղի ունեցած կամ նրա գործունեությունը վերաբերող պատահարներից: Քանի դեռ Կազմակերպությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է զգալի բացասական ազդեցություն ունենալ գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

(բ) Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Ղեկավարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունները, եթե այդպիսիք լինեն, զգալի բացասական ազդեցություն չեն ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

Ղեկավարությունը տեղյակ չէ Կազմակերպության դեմ հարուցված որևէ փաստացի, անավարտ կամ սպառնացող էական հայցերի մասին:

(գ) Հարկային պարտավորվածություններ

Հայաստանի հարկային համակարգը շարունակում է զարգանալ և բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատավճիռների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ տարբեր հարկային մարմինների կողմից: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության մի շարք մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր, տուգանքներ և տոկոսներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն սահմանել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

Այս փաստերը Հայաստանում կարող են այլ երկրների համեմատությամբ էական հարկային ռիսկ առաջացնել: Ղեկավարությունը գտնում է, որ պատշաճ կերպով է գնահատել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի հարկային օրենսդրության իր մեկնաբանությունների, պաշտոնական հայտարարությունների և դատավճիռների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են էական լինել ֆինանսական վիճակի համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

20 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

(ա) Գործարքներ Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ

Ստորև ներկայացված է աշխատակազմի գծով ծախսերում ներառված ընդհանուր վարձատրությունը 2013թ. և 2012թ. համար:

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ	144,023	125,528

Ստորև ներկայացված են Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների մնացորդները և միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2013թ. և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	2013թ. հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	2012թ. հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն				
Տրված վարկեր (համախառն)	55,197	10.0%	32,725	14.3%
Վարկերի արժեզրկման գծով պահուստ	(552)		(327)	
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	4,770	14.5%	8,254	14.5%

Վարկերն արտահայտված են ՀՀ դրամով և ԱՄՆ դոլարով ու ենթակա են մարման մինչև 2017թ.: Կապակցված կողմերի հետ իրականացվող գործարքները գրավով ապահովված չեն:

Ստորև ներկայացված են Տնօրենների խորհրդի և Վարչության անդամների հետ գործարքների գծով շահույթի կամ վնասի կազմում արտացոլված գումարները դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարիների համար:

	2013թ. հազ. դրամ	2012թ. հազ. դրամ
Շահույթ կամ վնաս		
Տոկոսային եկամուտ	5,478	6,886
Այլ ընդհանուր վարչական ծախսեր	-	(3,421)

(բ) Գործարքներ այլ կապակցված կողմերի հետ

Այլ կապակցված կողմերը ներառում են ղեկավարության ընտանիքների անդամներին և ղեկավարության վերահսկողության ներքո գտնվող կազմակերպությունները: Ստորև ներկայացված են 2013թ. և 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այլ կապակցված կողմերի հետ գործարքների մնացորդները և համապատասխան միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները, ինչպես նաև 2013թ. և 2012թ. շահույթում կամ վնասում այդ գործարքների գծով արտացոլված գումարները:

	2013թ. հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %	2012թ. հազ. դրամ	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն				
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Մայր գումարի մնացորդ	31,379	13.6%	15,258	12.7%
Արժեզրկման պահուստ	(314)		(153)	
Շահույթ (վնաս)				
Տոկոսային եկամուտ	1,940		1,971	

21 Ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ. իրական արժեք և հաշվապահական հաշվառման դասակարգում

(ա) Հաշվապահական հաշվառման դասակարգում և իրական արժեք

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային ու իրական արժեքները 2013թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող այլ գործիքներ	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	127,749	-	127,749	127,749
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Բիզնես վարկեր	1,405,831	-	1,405,831	1,405,831
Անհատներին տրված վարկեր	3,711,601	-	3,711,601	3,711,601
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	145,805	-	145,805	145,805
	5,390,986	**-**	**5,390,986**	**5,390,986**
Վարկեր և փոխառություններ	-	4,420,836	4,420,836	4,420,836
	-	**4,420,836**	**4,420,836**	**4,420,836**

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային ու իրական արժեքները 2012թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

հազ. դրամ	Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր	Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող այլ գործիքներ	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	753,637	-	753,637	753,637
Հաճախորդներին տրված վարկեր				
Բիզնես վարկեր	738,094	-	738,094	738,094
Անհատներին տրված վարկեր	2,938,517	-	2,938,517	2,938,517
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	167,882	-	167,882	167,882
	4,598,130	**-**	**4,598,130**	**4,598,130**
Վարկեր և փոխառություններ	-	3,727,561	3,727,561	3,727,561
	-	**3,727,561**	**3,727,561**	**3,727,561**

Իրական արժեքի այս գնահատականի նպատակն է ներկայացնել այն մոտավոր գինը, որը շուկայի մասնակիցների միջև սովորական գործարքում կստացվեր ակտիվի վաճառքից կամ կվճարվեր պարտավորության փոխանցման դիմաց չափման ամսաթվի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և կողմնակալ դատողությունները, իրական արժեքը չպետք է դիտվի որպես իրացման գին՝ անմիջապես ակտիվների վաճառքի կամ պարտավորությունների մարման ժամանակ:

Ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելիս՝ ղեկավարությունն առաջնորդվել է հետևյալ ենթադրություններով.

- 6%-20% և 11%-20% զեղչերը կիրառվում են համապատասխանաբար հաճախորդներին տրված վարկերից և ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներից ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելու համար:
- 4%-10% զեղչերը կիրառվում են պարտավորությունների գծով ակնկալվող դրամական միջոցների ապագա հոսքերը զեղչելու համար: